

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Bohuslava Hnízdila a soudkyň JUDr. Milady Tomkové a JUDr. Kateřiny Šimáčkové v právní věci žalobce: **P. Č.**, proti žalované: **Česká advokátní komora**, se sídlem Národní 16, Praha 1, proti rozhodnutí žalované č. 589/2010, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 2. 9. 2011, č. j. 10 A 242/2011 - 78,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamíta**.

II. Žalované **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

Žalobce se podáním ze dne 26. 4. 2010 domáhal přezkumu rozhodnutí žalované České advokátní komory č. 589/2010, jímž bylo zrušeno rozhodnutí žalované č. 704/09, kterým byl žalobci určen Mgr. Jaroslav Drvota, advokát, z důvodů stanovených v ustanovení § 18 odst. 2 zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o advokacii“).

Žalobce podal žalobu u Krajského soudu v Brně, jenž ji postoupil usnesením ze dne 24. 5. 2010, č. j. 30 A 39/2010 - 5, příslušnému Městskému soudu v Praze. Kasační stížnost žalobce směřující proti tomuto usnesení o postoupení věci byla odmítnuta Nejvyšším správním soudem usnesením ze dne 14. 4. 2011, č. j. 6 Ads 29/2011 - 61.

Městský soud v Praze žalobce vyzval usnesením č. j. 10 A 242/2011 - 75 ze dne 2. 8. 2011 k zaplacení soudního poplatku ve výši 2000 Kč ve lhůtě 10 dnů od doručení předmětného usnesení. Městský soud v Praze žalobce poučil o tom, že může požádat o osvobození od soudních poplatků podle ustanovení § 36 odst. 3 zákona č. 150/2002 Sb.,

soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), zároveň žalobci zaslal formulář „Potvrzení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech pro osvobození od soudních poplatků“.

Žalobce na výzvu soudu reagoval zasláním Prohlášení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech pro osvobození od soudních poplatků ze dne 20. 8. 2011, ve kterém uvedl, že není zaměstnán ze zdravotních důvodů a že nemá příjem z dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr ani z podnikání a z jiné samostatně výdělečné činnosti, jakož i příjmy z hmotného a sociálního zabezpečení. V Prohlášení v bodu X. Jiné uvedl, že pobírá hmotnou podporu dle zákona č. 111/2006 Sb. Žalobce prohlásil, že uvedené údaje jsou pravdivé a že nezamlčel žádné okolnosti, které by mohly mít vliv na rozhodování soudu o osvobození od soudních poplatků, o které výslovně žádá. Součástí prohlášení je ústřižek Poštovní poukázky typu B, podle níž žalobce dostal dne 20. 6. 2011 dávku ve výši 6026 Kč. Dne 12. 1. 2011 žalobce doložil soudu listinu potvrzující poskytování dávek pomoci v hmotné nouzi v roce 2011, jež je evidována pod Spr. 229/2011, obdobně jako v předchozím roce, kdy poskytování těchto dávek bylo doloženo pod Spr 362/10 (z obou vyplývá, že dávky jsou žalobci poskytovány od roku 2007).

Městský soud v Praze usnesením ze dne 2. 9. 2011, č. j. 10 A 242/2011 - 78, rozhodl, že se žalobci nepřiznává osvobození od soudních poplatků. V odůvodnění uvedl, že žalobce byl v řízeních před městským soudem opakovaně osvobozován od soudních poplatků pro jeho nemajetnost, o které nepochybuje soud ani v předmětném případě. Městský soud v Praze je však toho názoru, že existuje jiný důvod pro nepřiznání osvobození od soudních poplatků, neboť žalobce institut osvobození od soudních poplatků zneužívá k další účelové aktivitě před správními soudy a Ústavním soudem, která nesvědčí o snaze žalobce o vyřešení sporné věci nebo o tom, že by žalobce vzal na vědomí předcházející rozhodnutí soudů v obdobných věcech, čímž je jeho následná aktivita předem odsouzena k neúspěchu.

Městský soud v Praze u žalobce eviduje 165 žalob (z toho 113 nevyřízených), v naprosté většině napadající rozhodnutí žalované, případně její nečinnost či její nezákonný zásah. Tyto spory vycházejí ze žádosti o bezplatnou právní službu podle ustanovení § 18 odst. 2 zákona o advokacii pro podání ústavní stížnosti proti rozhodnutím civilních a správních soudů. Spory mají stereotypní průběh, kdy žádosti o určení advokáta žalovaná vyhoví, na stanovené podmínky však žalobce odmítá přistoupit a nehodlá s ustanoveným advokátem spolupracovat. Advokát požádá žalovanou o zrušení určení, čemuž žalovaná vyhoví.

Proti rozhodnutím žalované podává žalobce žaloby, které vzápětí následuje návrh na určení lhůty k provedení procesního úkonu, dále se domáhá oprav zřejmých nesprávností v jednotlivých rozhodnutích soudu (zejména v údaji o sídle žalované), opakovaně uplatňuje námitky místní nepříslušnosti Městského soudu v Praze, zpochybňuje doručování (ačkoli písemnost prokazatelně obdržel), nesouhlasí s rozhodováním bez nařízení jednání (ačkoli zároveň uvádí, že mu jeho poměry neumožňují cestu do Prahy a účast na nařízeném jednání). Samotný údaj o množství sporů

nesvědčí podle názoru soudu o samoúčelnosti postupu žalobce, podstatným je naopak způsob, jakým žalobce vede spory.

Smyslem řízení vedených žalobcem a jeho jednotlivých návrhů je samotné vedení sporu s účelovými obstrukcemi včetně poukazování na domnělé vady postupu soudu; původní předmět řízení ustupuje do pozadí a motivací pro další proces je vedení samotného procesu. Soud neupírá žalobci právo napadat úkony správního orgánu, nelze však odhlížet od způsobu, jakým tak žalobce činí. Pokud se žalobce hodlá svých práv ve výše uvedeném rozsahu a stejným způsobem domáhat i nadále, je třeba po něm spravedlivě požadovat hrazení soudního poplatku. S ohledem na počet sporů, které žalobce vede, a na samoúčelnou povahu některých procesních návrhů, Městský soud v Praze je toho názoru, že žalobcovu žádost o osvobození je nutné považovat za zneužití institutu osvobození od soudního poplatku. Odklon od předcházejícího přístupu (dřívějšího přiznávání osvobození od soudních poplatků) soud odůvodnil stoupajícím počtem sporů iniciovaných žalobcem, jejich samoúčelným charakterem a následným postupem žalobce.

Žalobce (dále jen „stěžovatel“) podal včas proti výše uvedenému usnesení Městského soudu v Praze kasační stížnost ze dne 19. 9. 2011, jež byla městskému soudu doručena 21. 9. 2011 a v níž stěžovatel uvedl, že rozhodnutí považuje za nezákonné a domáhá se jeho kasace. Svoji kasační stížnost z 19. 9 2011 stěžovatel doplnil podáním ze dne 20. 10. 2011 o podrobné námitky uvedené pod číslem 1 - 28. Uvedl, že užití minulého času soudem v odůvodnění rozhodnutí značí, že soud považuje toto rozhodnutí za konečné, což znemožňuje přístup k soudu. Stěžovatel osvobození od soudních poplatků nezneužívá. Slova, že navrhovatel nehodlá spolupracovat s žádným advokátem, jsou v právních kruzích už možná rozšířenou povídačkou o navrhovateli, avšak nemohou odůvodnit závěr o zjevné bezúspěšnosti žaloby. Soud nesmí stěžovateli vyčítat či ho peskovat za to, že poukazuje na jeho postup v jiných řízeních. Soudu se nechce soudit podle práva, což způsobuje nezákonnost postupu žalované, jenž je předmětem bezpočtu žalob. Dále uvádí, že žádný judikát nevyslovil, že napadené rozhodnutí, které bylo vydáno bez pravomoci a je formálně vadné, nemůže být úspěšné. Soud odmítá uznat i jiné náklady soudního řízení, k nimž patří i poštovné, papír, inkoust a tisk, a jež nejsou pro osobu v hmotné nouzi bagatelní. Stěžovatel uzavírá, že kasační stížnost proti rozhodnutí, jímž se negativně upravilo vedení řízení (nebylo přiznáno osvobození od soudních poplatků), není podle ustanovení § 104 odst. 3 písm. b) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“) přípustná.

Nejvyšší správní soud hodnotí kasační stížnost jako přípustnou, neboť byla podána osobou oprávněnou (ustanovení § 102 s. ř. s.), opírá se převážně o důvody uvedené v ustanovení § 103 s. ř. s., a není nepřípustná ani z jiných důvodů plynoucích z ustanovení § 104 s. ř. s.

Na okraj pak Nejvyšší správní soud ještě uvádí, že stěžovatelův názor o nepřípustnosti kasační stížnosti proti usnesení o nepřiznání osvobození od soudních poplatků je nesprávný. Soud zde odkazuje na svou rozhodovací praxi (např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 1. 2005, č. j. 7 As 40/2004 - 97, všechna rozhodnutí zdejšího soudu jsou dostupná na www.nssoud.cz), podle které rozhodnutí o nepřiznání osvobození od soudních poplatků nelze podřadit pod rozhodnutí podle ustanovení § 104

odst. 3 písm. b) s. ř. s. (rozhodnutí, jímž se pouze upravuje vedení řízení), neboť tímto rozhodnutím se rozhoduje o podstatném procesním právu účastníka řízení.

Kasační stížnost je podle § 102 a násl. s. ř. s. přípustná. Nejvyšší správní soud přezkoumal kasační stížností napadené usnesení Městského soudu v Praze v souladu s § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s., vázán jejím rozsahem a uplatněnými stížnostními důvody. Nejvyšší správní soud konstatuje, že napadené rozhodnutí přezkoumá z kasačního důvodu podle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s., ačkoli sám stěžovatel své námitky blíže nepodřazuje pod některý ze zákonem stanovených důvodů. Nejvyšší správní soud totiž dle své konstantní judikatury vychází z toho, že *„pokud ze znění kasační stížnosti vyplývají důvody seznatelné a podřaditelné pod zákonné kasační důvody, není rozhodující, že stěžovatel své důvody nepodřadí jednotlivým zákonným ustanovením, či tak učiní nepřesně.*“ (rozsudek ze dne 8. 1. 2004, č. j. 2 Afs 7/2003 - 50, publikovaný pod č. 161/2004 Sb. NSS). Nejvyšší správní soud neshledal vady podle § 109 odst. 3 s. ř. s., k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti.

Při posuzování přípustnosti kasační stížnosti a zkoumání splnění podmínek řízení Nejvyšší správní soud netrval na zaplacení soudního poplatku za kasační stížnost, ani na povinném zastoupení stěžovatele advokátem. Osvobození od soudních poplatků i právo na bezplatné zastoupení se váže k posouzení poměrů konkrétního žadatele. Nesplnění podmínek pro osvobození od soudních poplatků přitom vylučuje i právo na bezplatné zastoupení (§ 35 odst. 8 s. ř. s.). Za situace, kdy předmětem kasačního přezkumu je rozhodnutí (usnesení), jímž byla zamítnuta žádost o osvobození od soudních poplatků, by trvání jak na podmínce uhrazení soudního poplatku za kasační stížnost, tak i na podmínce povinného zastoupení, znamenalo jen další řetězení téhož problému. Trvání na těchto podmínkách, vzhledem ke specifické povaze napadeného usnesení, by vedlo k popření cíle, jenž účastník podáním žádosti sledoval a k popření vlastního smyslu řízení o kasační stížnosti, v němž má být zkoumán závěr o tom, zda účastník měl být od soudních poplatků osvobozen či nikoliv (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 9. 2007, č. j. 9 As 43/2007 - 77, dostupný na www.nssoud.cz).

Nejvyšší správní soud neshledal kasační stížnost důvodnou a zamítl ji.

Individuální osvobození od soudních poplatků je procesním institutem, jehož účelem je zejména ochrana účastníka, který se nachází v tíživých sociálních poměrech, před nepřiměřeně tvrdým dopadem zákona o soudních poplatcích. Aby mohl být účastník osvobozen od soudního poplatku podle ustanovení § 36 odst. 3 s. ř. s., musí být splněny tyto tři předpoklady: (a) účastník musí doložit, že nemá dostatečné prostředky, (b) musí podat žádost o osvobození od soudních poplatků, a (c) soud nesmí dospět k závěru, že návrh zjevně nemůže být úspěšný. Mimo ustanovení § 36 odst. 3 s. ř. s. se dílčím způsobem aplikuje rovněž ustanovení § 138 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, (dále jen „o. s. ř.“), za použití ustanovení § 64 s. ř. s., podle něhož lze přiznat účastníku řízení osvobození od soudních poplatků, odůvodňují-li to poměry účastníka, a to zcela nebo zčásti. Žadatel je přitom povinen soudu prokázat věrohodným způsobem své majetkové a sociální poměry. Citované ustanovení o. s. ř. pamatuje rovněž na situace, kdy uplatňování nebo bránění práva před soudem nese znaky svévole.

K podmínkám, za nichž soud může žadateli upřít dobrodiní osvobození od soudního poplatku v kontextu uvedených právních úprav, zaujal již názor i Nejvyšší správní soud, a to v rozsudku ze dne 24. 3. 2010, č. j. 8 As 22/2010 - 91, v němž uvedl: *„Nejvyšší správní soud předně uvádí, že zneužívání dobrodiní osvobození od soudních poplatků je nepochybně důvodem způsobilým legitimizovat odklon od dosavadní rozhodovací praxe. Má-li soud v každém jednotlivém případě vážit konkrétní specifické okolnosti žádosti o osvobození od soudních poplatků a individuální poměry žadatele, musí se v rámci tohoto postupu zabývat i otázkou, zda žadatel neuplatňuje svá práva svévolně či šikanózním způsobem. Jakkoliv § 36 odst. 3 s. ř. s. oproti § 138 odst. 1 o. s. ř. výslovně nereprobuje osvobození účastníka řízení od povinnosti platit soudní poplatek v případě „svévolného uplatňování práva“, úvaha v naznačeném smyslu musí být imanentní součástí posouzení specifických okolností žádosti a individuálních poměrů žadatele a uplatní se tedy i v soudním řízení správním. Opačný závěr by byl v přímém rozporu s účelem tohoto institutu, jenž primárně brání tomu, aby účastník řízení nemohl pouze pro svou nepříznivou majetkovou situaci uplatňovat své právo u soudu. Usnesení, kterým městský soud nevyhoví žádosti o osvobození od soudních poplatků v případě evidentního zneužívání práva na přístup k soudu, nemůže být s posledně jmenovaným právem účastníka řízení v rozporu.“*

V posuzované věci nebylo přiznáno osvobození od soudních poplatků Městským soudem v Praze proto, že soud vyhodnotil okolnosti, za nichž stěžovatel uplatňuje u soudu svá práva a za nichž vede spory s Českou advokátní komorou, jako projev svévolného uplatňování práva.

Nejvyšší správní soud souhlasí s hodnocením Městského soudu v Praze ohledně toho, že stěžovatel zneužívá institutu osvobození od soudních poplatků, aby mohl účelově nadále vést zjevně bezúspěšné spory.

Uvedl-li městský soud v odůvodnění svého rozhodnutí, že stěžovatel podává také žaloby proti rozhodnutím žalované, kterým bylo jeho žádostem vyhověno a advokát určen, přičemž podle soudu de facto polemizuje se stanovenými podmínkami vyplývajícími ze zákona, byl tento postup Městského soudu v Praze na místě, neboť pouze obecně (bez vztahu ke konkrétní věci a bez konstatování správnosti a zákonnosti jednotlivých rozhodnutí žalované) charakterizoval procesní postup stěžovatele za účelem posouzení, zda stěžovatel postupuje jím zvoleným procesním způsobem z určitého, relevantního a ospravedlnitelného důvodu, nebo zda jen účelově vede „spory pro samotné spory“, jejichž vedení je mu umožněno prostřednictvím přiznávání osvobození od soudních poplatků.

Při rozhodování o přiznání či nepřiznání osvobození od soudních poplatků Městský soud v Praze správně přihlížel k dalším okolnostem případu, nejen k majetkové situaci stěžovatele.

Nejvyšší správní soud odkazuje na stanovisko Nejvyššího soudu ze dne 12. 5. 2010, sp. zn. Cpjn 204/2009, podle kterého *„V této souvislosti je třeba vzít v úvahu účel právní úpravy soudních poplatků, od nějž se odvíjejí i způsoby určení jeho výše v jednotlivých případech. Obecně uznávaným účelem (funkcí) soudních poplatků je zabezpečit zčásti úhradu nákladů, které vznikají státu výkonem soudnictví (fiskální funkce), omezovat podávání některých*

neuvážených či svévolných (šikanózních) návrhů na zahájení soudních řízení (regulační funkce) a působit na to, aby povinní dobrovolně plnili své povinnosti (motivační funkce) - srov. např. důvodovou zprávu k zákonu č. 549/1991 Sb. nebo nález Ústavního soudu ze dne 5. 3. 2009, sp. zn. II. ÚS 2432/08.“

Mají-li soudní poplatky zajistit výše uvedenou regulační funkci, musí soudy kromě majetkové situace účastníka řízení zohlednit i další okolnosti případu, např. v podobě procesního postupu daného účastníka v předmětném řízení, případně v dalších jím vedených řízení před tímto soudem. Jak bylo shora uvedeno, Nejvyšší správní soud již vyslovil, že součástí posouzení specifických okolností žádosti o osvobození od soudních poplatků a individuálních poměrů žalobce je také úvaha, zda žadatel neuplatňuje svá práva svévolně či šikanózním způsobem (srov. shora citovaný rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 3. 2010, č. j. 8 As 22/2010 - 91). Jakýkoli jiný závěr by byl v rozporu s účelem tohoto institutu, jenž primárně brání tomu, aby účastník řízení mohl pouze pro svou nepříznivou majetkovou situaci uplatňovat své právo u soudu i za okolností, jež svědčí o svévoli či šikanóznímu výkonu práva anebo ústícímu neúspěšnosti návrhu.

Nejvyšší správní soud si je vědom judikatury Ústavního soudu, z níž vyplývá, že určení advokáta Českou advokátní komorou považuje Ústavní soud pro účely povinného zastoupení pro řízení před Ústavním soudem za naplnění ústavně zaručeného práva na právní pomoc (srov. usnesení Ústavního soudu ze dne 17. 3. 1998, sp. zn. III. ÚS 296/97, sv. 10/1998, č. 20, str. 409 Sb. ÚS, a rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 7 As 47/2009 - 16 ze dne 17. 7. 2009, publikovaný pod č. 1925/2009 Sb. NSS).

Jak si Nejvyšší správní soud ale ověřil, byla předmětná ústavní stížnost, k jejímuž sepsání byl určen advokát rozhodnutím žalované č. 704/09, jež bylo zrušeno napadeným rozhodnutím žalované č. 589/2010, odmítnuta Ústavním soudem usnesením ze dne 12. 1. 2010, sp. zn. IV ÚS 3019/09 (dostupný na http://nalus.usoud.cz/Search/Search.aspx). Určení advokáta žalovanou již bylo fakticky konzumováno a nehrozí tak, že by se stěžovatel ocitl bez ochrany svých práv a oprávněných zájmů v řízení před Ústavním soudem. Napadeným rozhodnutí žalované č. 589/2010 bylo zrušeno její předchozí rozhodnutí č. 704/09, jímž byl určen stěžovateli advokát Mgr. Jaroslav Drvota, a to z důvodů stanovených v ustanovení § 18 odst. 2 zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o advokacii“).

Za tohoto faktického stavu a s přihlédnutím k okolnostem, kterými se Městský soud v Praze vyčerpávajícím způsobem zabýval, je závěr ohledně účelovosti stěžovatelových procesních postupů na místě.

Uvedení minulého času v odůvodnění napadeného rozhodnutí není nezákonné, neboť městský soud pouze adekvátními jazykovými prostředky popsal průběh předmětného řízení a postup stěžovatele v obdobných věcech proti žalované u tohoto soudu. Z použití minulého času tak nelze dovozovat nezákonnost napadeného rozhodnutí nebo to, že městský soud považuje napadené rozhodnutí za konečné ve věci; naopak městský soud bude po rozhodnutí Nejvyššího správního soudu o této kasační stížnosti nadále pokračovat dle s. ř. s.

Podmínkou pro nepřiznání osvobození od soudních poplatků – jak Nejvyšší správní soud výše uvedl – navíc není to, že bylo o předcházejících obdobných žalobách téže osoby záporně meritorně rozhodnuto, ale naopak jím je posouzení veškerých procesních kroků takovéto osoby ve všech řízeních z hlediska způsobu uplatňování práv touto osobou, byť by tato řízení ještě probíhala či byla ukončena z procesních důvodů.

Vzhledem k „tvořivé činnosti“ stěžovatele ohledně vytváření a označování opravných prostředků, jež zahrnuje „kasační stížnosti“; „kasační stížnosti nikoli striktně dle zákona“; „podání opravného prostředku připuštěného v odůvodnění rozhodnutí soudu (fakticky a správně byla krajským soudem připuštěna kasační stížnost), zároveň s vyloučením kasační stížnosti z důvodu její nepřípustnosti“; „návrhy na změnu usnesení“; „návrhy na změnu odůvodnění“; „návrh na kasaci rozhodnutí soudu“ apod., kterými mnohdy stěžovatel napadá i rozhodnutí krajských soudů, jimiž mu bylo fakticky vyhověno (srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 4. 2011, č. j. 6 Ads 25/2011 - 51), není vyloučeno, že meritorní rozhodnutí bude v jakékoli stěžovatelově věci vydáno až za velmi dlouhý časový úsek. Čekání při posuzování procesních podmínek řízení do doby, než bude v první stěžovatelově věci meritorně rozhodnuto, by vedlo jen k průtahům v řízení (jež jsou již nyní stěžovatelem v jeho věcech bezdůvodně opětovně namítány) a k naprostému znepřehlednění řízení, neboť předmět jednotlivých řízení stěžovatel postupně v řadě případů mění.

Již tento procesní postup stěžovatele, který je znám Nejvyššímu správnímu soudu z jeho činnosti, dostatečně odůvodňuje závěr městského soudu o účelovosti stěžovatelova postupu bez úsilí dobrat se merita věci. Faktické vyčkávání na meritorní rozhodnutí či automatické osvobozování od placení soudních poplatků by dle názoru Nejvyššího správního soudu vedlo jen k faktické podpoře stěžovatele v jeho další bezúspěšné a účelové činnosti, neboť by nebyl vystavován negativním důsledkům v podobě nutnosti hradit soudní poplatek či zastavení řízení z důvodu jeho nezaplacení.

Snáší-li stěžovatel argumentaci ohledně toho, že nikdo není povinen postupovat v souladu s nezákonným rozhodnutím žalované a že nikomu není zakázáno nedůvěřovat určenému advokátovi, není v dané věci tato argumentace příléhavá. Jak bylo výše Nejvyšším správním soudem doloženo, tak v posuzované věci přezkum všech rozhodnutí žalované postrádá smyslu, neboť v mezidobí již bylo Ústavním soudem rozhodnuto o ústavní stížnosti, pro kterou byl stěžovateli určen advokát, jenž byl následně zproštěn žalovaným rozhodnutím žalované.

Předmětem nynějšího přezkumu je rozhodnutí městského soudu o nepřiznání osvobození od soudních poplatků; Nejvyšší správní soud proto může přezkoumat pouze to, zdali toto rozhodnutí městského soudu o procesní otázce je v souladu se s. ř. s. či nikoli.

Nejvyšší správní soud v tomto směru musí poukázat na fakt, že pokud systém zakotvuje jedinci nějaké právo, nesmí být toto právo jedincem zneužíváno. Subjektivní práva jednotlivce končí tam, kde začínají subjektivní práva jiného subjektu. Pokud stěžovatel splňuje podmínky zákona o advokacii a je mu advokát rozhodnutím žalované určen, měl by tohoto určení řádným způsobem využít v podobě náležité, rychlé a etické spolupráce s určeným advokátem, aby tak naplnil smysl tohoto určení a dosáhl efektivní

ochrany svých práv v příslušném řízení, pro něž byl advokát žalovanou určen. Určený advokát se nestává „otrokem“ stěžovatele, jenž musí splnit veškeré jeho pokyny, byť o jejich smysluplnosti či zákonnosti by důvodně pochyboval. Advokát určený žalovanou naopak musí posoudit danou osobou zvolený postup a vysvětlit jí její možnosti, případně navrhnout správný postup. Pokud stěžovatel odmítá toto reflektovat, s advokáty programově nespolupracuje a hledá pochybení na straně druhých, nelze toto žalované klást k tíži. Jestliže chce stěžovatel v tomto postupu pokračovat, musí počítat s tím, že soudy mu nebudou přiznávat osvobození od soudních poplatků, neboť účelem tohoto institutu není vytvořit podmínky pro to, aby se vedly soudní spory pro soudní spory.

Nesouhlasí-li stěžovatel s tím, že městský soud poukázal na jeho procesní aktivitu i v jiných řízeních, Nejvyšší správní soud musí konstatovat, že pouze prostřednictvím popisu činnosti stěžovatele i v jiných řízení mohl městský soud řádně vyhodnotit, zdali je ze strany stěžovatele v předmětných řízeních postupováno účelově či nikoli. To, jestli stěžovateli v jiných řízeních vyměřil soudní poplatek a poučil ho o možnosti žádat o osvobození od soudních poplatků, je v tomto směru irelevantní.

Poukazuje-li stěžovatel na to, že i soudy by postupovaly „formálně procesně čistě“, není ani tato argumentace správná. Soudy vůči stěžovateli musí postupovat plně v souladu se s. ř. s., a proto by např. byla odmítnuta opožděná kasační stížnost. Na druhou stranu nesmí vůči stěžovateli postupovat přepjatě formalisticky, tj. takovým způsobem, kdy formální aplikací zákona je popírán jeho význam a smysl. Formální procesní čistota proto nesmí být v materiálním právním státě, kterým Česká republika je, uplatňována. To se v daném případě také nestalo, neboť Městský soud v Praze se s danou věcí stěžovatele řádným a včasným způsobem zabýval.

Poukazuje-li stěžovatel na to, že městský soud odkazoval na judikaturu, ačkoli tato rozhodnutí nemají sílu zákona či precedentu, není ani tato argumentace správná. Podle názoru Nejvyššího správního soudu naopak konstantní výklad určitého ustanovení právního předpisu i prostřednictvím jednotlivých soudních rozhodnutí plně naplňuje zásadu materiálního právního státu a upevňuje právní jistotu adresátů práva ohledně toho, jakým způsobem bude vůči nim postupováno. Stěžovatel však odmítá vnímat jiná rozhodnutí soudů - a to dokonce i v případech, v nichž vystupoval jako účastník předmětného řízení - ačkoli o správném postupu byl již ze strany soudů opakovaně informován. To také dokládá správnost závěrů Městského soudu v Praze, podle něhož stěžovatel účelově vede „spor pro spor“, i když o nesprávnosti svých názorů byl v jiných obdobných případech opakovaně poučován.

Napadá-li stěžovatel to, že městský soud neuvedl, od jaké judikatury se odklání, není ani tato argumentace důvodná. Městský soud v Praze v odůvodnění napadeného rozhodnutí musel uvést, proč přehodnotil svůj přístup vůči stěžovateli oproti dřívějším rozhodnutím ve věci soudních poplatků. Opačný postup by znamenal libovůli a zásah do stěžovatelových ústavně zaručených práv - nález Ústavního soudu ze dne 12. 5. 2009, sp. zn. IV. ÚS 2170/08. Z důvodu velkého počtu stěžovatelem vedených sporů, ve kterých byl od placení soudních poplatků osvobozen, proto dle názoru Nejvyššího správního soudu stačilo, pokud městský soud uvedl, že se od dosavadního přístupu vůči stěžovateli

odchyluje, aniž by musel uvést veškerá rozhodnutí, jimiž stěžovatele od placení soudních poplatků osvobodil, neboť ta mu jsou bezpochyby známa.

Tvrdí-li stěžovatel, že soud nepřihlédl k tomu, že mezi jeho náklady patří i prostředky vynaložené na samotnou komunikaci se soudem, které jsou pro osobu v hmotné nouzi značné, musí Nejvyšší správní soud poukázat na to, že Městský soud v Praze nepřiznal osvobození od soudních poplatků z důvodu, že by stěžovatel nedoložil svou nemajetnost, ale pro svévolné uplatňování práv, které ústí v zjevnou neúspěšnost návrhu. Jak městský soud uvedl v odůvodnění napadeného rozhodnutí – a Nejvyšší správní soud nemá jakýkoli důvod se od jeho závěrů odchýlit – stěžovatel nemá dostatek finančních prostředků stanovený jako předpoklad pro osvobození od soudních poplatků v definici podle ustanovení § 36 odst. 3 s. ř. s. Komunikace se soudem proto může pro stěžovatele představovat značnou finanční zátěž. Jak je však Nejvyššímu správnímu soudu z jeho činnosti známo, stěžovatel si komunikaci se správními soudy „usnadňuje“ zasíláním „souborných podání“, kdy do jedné obálky dá desítky různých podání vztahující se k různým řízením, často navíc fakticky adresovaným i jiným soudům (učinil tak i v posuzované věci, kdy kasační stížnost proti usnesení městského soudu byla vložena do jedné obálky spolu s dalšími jinými podáními). Jeho majetková situace mu tedy nebrání komunikovat se správními soudy, potažmo s jinými orgány veřejné moci, z tohoto důvodu není vyloučen z přístupu k soudům.

Z výše uvedených důvodů tedy dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že napadené usnesení Městského soudu v Praze netrpí nezákonností ani jinou vadou podle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s., a kasační stížnost proto podle § 110 odst. 1 s. ř. s. jako nedůvodnou zamítl.

O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel neměl ve věci úspěch, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti ze zákona. Žalovaná měla ve věci úspěch, nevznikly jí však náklady řízení o kasační stížnosti přesahující rámec její běžné činnosti, proto jí soud právo na náhradu nákladů řízení nepřiznal.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 19. ledna 2012

JUDr. Bohuslav Hnízdil
předseda senátu